

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2030, — nočna 2996, 2994 in 2030

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Ob zatonu stoletij

Misleč motrilec dogodkov, katerim je priča naš čas, se ne more ubraniti vse bolj prepričevalnega vtisa, da prisostvujemo zatonu velike dobe, ki je dala vsebino preteklim stoletjem. Epoha meščanskega liberalizma, ki ga je rodil humanizem v dobi renesanse in ki je dosegel svoj višek s francosko revolucijo, gre h koncu in so le zadnji drgetaji umirajočega veka čemur mi danes prisostvujemo.

Doba buržuazije in liberalizma je resnično pri koncu. Zibelka njena je Evropa. Toda — ali ni ista Evropa, ki danes odklanja vse njene politične in kulturne pridobitve? Ali ni očitna anti-liberalna in anti-meščanska evropska orientacija?

Ne mislimo tega le o Rusiji. Tam je zavladal zapadni marksizem in očitno, končal evropsko dobo oz. evropski kulturni vpliv v Rusiji. Peter Veliki, katerega je zadivila evropska civilizacija, je nekoč odprl brezmejno meje ruskega carstva evropski kulturi. Boljševiki so le meje zopet zaprli — ker smatrajo evropsko meščansko kulturo za ničvredno. Usmirili so pot ruskega naroda zopet nazaj proti vzhodu — v Azijo. Ni bil car Nikolaj, ki naj bi padel kot žrtev evropeizacije Rusije, temveč je v njem bil ubit Peter Veliki, ki je hotel odpreti Rusiji pot v humanistično Evropo.

Za Rusijo sta s čudovito bistroumnostjo napovedala sedanji razvoj dva njena velika vidca: Tolstoj in Dostojevski. Nihče pa jih ni v tako bližnji dobi predvidel za ostalo Evropo. In vendar ni to, kar počenja n. pr. italijanski fašizem nič drugega kakor pendant ruskega boljševizma. Prav isti diktatorski režim, iste metode za strahovanje mas, isti strah pred parlamentarizmom in demokracijo.

A tudi drugod je opazovati naveličanje parlamentarizma — največje pridobitve francoske revolucije. Politično nezreli narodi in nesposobni, demagoški voditelji so diskreditirali demokracijo. Na iberškem polotoku, kjer je liberalni politični sistem uvedel še večjo korupcijo kakor v Italiji, je narod prenašal večletno vojaško diktaturo. Te dni so dobili demokracijo v drugi izdaji — iz njenega ozadja pa že raste kot strašilo pošastna glava diktatorskega Lenina.

Edinole nacionalizem — legitimni otrok gospodarskega in političnega liberalizma — še dalje živi svoje trdoživno življenje. Kot čuden kontrast k oslavljeni in obubožani Evropi valovi nacionalistično valovje še vedno izredno visoko in mu ni videti upadanja. Njegovi najglasnejši predvojni apostoli so bili v nemškem narodu, ki so ga končno tudi logično pognali v vojno klanje.

A ista nacionalistična hidra še tudi po vojni enako ošabno dviga glavo. Nosilec v Italiji ji je fašizem, ki bi narod hotel navdušiti za stare ideale paganskega Rima. Najbolj soroden mu je nemški fašizem, ki ima z njim čudovito idejno sličnost. Ni tu mesto, razpravljati o izvorišču nemškega fašizma, ki ga je lahko razložiti. A vredno je ugotoviti, da kakor italijanski fašizem, tudi nemški predstavlja novo religijo, ki etično ni nasprotna le krščanstvu ampak tudi humanizmu. Nemški fašizem je paganski nacionalizem, ki zameta čiščenje univerzalnega krščanskega Boga ter časti starega nacionalnega germanskega boga Wotana. Kar počenja je fašistične nemške množice je neke vrste romantično barbarstvo. Zametajo klasično izobrazbo, odklanjajo humanistično vzgojo in navajajo ljudstvo h »primitivnemu germanizmu«. Pomniti je treba, kaj je izjavil Rosenberg, najžiji zaupnik Hitlerja: »Za svoj nacionalni razvoj se nimamo prav nič zahvaliti ne stari kulturi ne krščanstvu, ki si je nasprotno iz germanstva izposodilo svoje tvorne sile. Germanizem, svoboden in heroičen bo ostal več en nasprotnik krščanstva, ki temelji na ljubezni...« In Hitler sam se je o šolski reformi izjavil: »Prva naloga šole je, da vzgoji zdrava telesa. Vzgoja značaja pride šele na drugem mestu...« Tako nacionalistična Nemčija likvidira s humanizmom in si stavlja za vzgojni vzor boljševiško pedagogiko Tolstoj.

Tembolj je temu nasproti zanimivo ugotoviti kulturne tendence francoskega narodnega razvoja. Nobena država in noben narod na svetu se ni zdel bolj globoko in nepremakljivo usidran v buržuazni in klasični tradiciji kakor francoski. Bil je videz, da bo tudi po vojni ostala Francija konservator stare predvojne Evrope že zato, ker je ostala zmagovalka ali ravno radi svojih vojnih uspehov. Taka je tudi bila politika prvega poveljnika francoskega državnega krmarja Poincaréja: politika nacionalizma, kulturnega liberalizma, buržuazije in klasične rezerviranosti proti vzhodu. Pa je padel Poincaré in z njim njegov kurz, zato, ker je prezel, da je vojna bila velika duhovna revolucija, nič manjša od civilne vojne iz l. 1789. Tekom poldrugega desetletja raste nova duhovna Francija, spočenja se novi rod, delaven, protiburžuazen, človečanski, univerzalno usmerjen, ki ne zagovarja več suverenosti latinske civilizacije in rase nad drugimi narodi. Nositelj tega novega duha je francoski katoličizem, ki je sto let trpel pod lažnjivimi frazami liberalizma, ki je s svojo Action française prebolel tudi herezijo pretiranega nacionalizma in si je danes prvi osvojil evropskega duha in proži po svojih najboljših zastopnikih roko sprave Nemčiji.

Včasih se zdi, da Evropa vedno bolj zapada v kaotičnost. So pa zopet znaki, da se čisti

Amerika in Anglija na delu, da se reši Nemčija

Anglija sklicuje konferenco zunanjih ministrov

London, 16. jul. AA. Angleški ministri so snoči obširno razpravljali o gospodarskem položaju v Nemčiji. O polnoči je objavilo zunanje ministrstvo komunik, ki pravi, da je angleška vlada povabila glavne države na konferenco, ki bo v ponedeljek v Londonu.

Komunike je te-le vsebine:

»Angleška vlada je mnenja, da je potrebno takojšnje sklicanje konference, ki je bila predvidena, ko je bil povabljen na konferenco odbor strokovnjakov. Angleška vlada želi, naj se konferenca sestane v ponedeljek ob 6 popoldne v Londonu. Odbor strokovnjakov prispe v London že v petek in bo takoj na razpolago ministrom. Na konferenco so povabili Belgijo, Francijo, Nemčijo, Italijo, Japonsko in Združene države.«

Angleška je že dalje časa poudarjala potrebo odkritosrčne razprave o položaju v nemški državi. Naloga konference strokovnjakov je, da razpravlja o vprašanjih, ki so v zvezi z dejstvom, da je Francija sprejela Hooverov predlog. Predlagana konferenca ministrov bo pa imela obširnejše polje. Angleška vlada upa, da bodo Združene države pozdravile njen predlog in da bo konferenca nekoliko olajšala sedanji težki položaj.

Prilisk na Francijo

London, 16. jul. AA. Komunike je poročal, da odpotujeta ministrski predsednik Macdonald in zunanji minister Henderson v Berlin. Vendar bodo morali program poseta nekoliko izpremeniti, ker se pogajanja med Londonom in Parizom nadaljujejo. Henderson je še vedno v francoski prestolnici in razpravlja s francoskimi ministri. Iz Berlina poročajo, da je angleško povabilo na konferenco v Londonu vzbudilo v Nemčiji novo upanje. Ni izključeno, da odpotujeta nemški kancelar Brüning in zunanji minister Curtius še nocoj iz Berlina v Pariz, odkoder odpotujeta jutri v London.

Angleška banka ni izpremenila obrestne mere, ki ostaja še nadalje pri 2 in pol odstotka.

»Times« so objavile članek, kjer pravijo, da je nujno potrebna obnova medsebojnega zaupanja. To

se lahko doseže tudi sedaj, ko je že začel vihar, toda le pod pogojem, da bo Francija opustila nekatere svoje pomisleke in odkritosrčno sodelovala z Anglijo in Združenimi državami pri delu za rešitev nemške valute. Nemčija je oproščena za enkrat vseh reparacijskih bremen. Njen gospodarski položaj je trdnjši, kakor je bil za časa inflacije. Industrija je zdrava, trgovinska bilanca je ugodna in po zaslugi Brüningove enerგიčne politike je nemški državni proračun v ravnotežju. List očita dalje francoski vladi, da je nepomirljiva in odgovorna za poslabšanje sedanje krize. List poziva francosko vlado, naj pomisli, ali ne bi polom Nemčije škodoval tudi njenim srednjeevropskim zaveznikom. Jasno mora biti Lavalu in njegovim dalekovidnejšim kolegom, da bi Francija s polomom Nemčije veliko več izgubila kot pa pridobila. List končno upa, da bodo pariški razgovori uspeli in poudarja z zadovoljstvom dejstvo angleško-ameriškega sodelovanja.

London, 16. jul. AA. Odlični ekonomist in ravnatelj »Angleške banke« sir Basil Blackett je govoril snoči po radiju o položaju v Nemčiji. Dejal je, da ni prepozno, da se reši situacija. Končno je poudaril, da bo le takojšnja akcija vseh osrednjih bank in vlad obnovila zaupanje, ki je pogoj za mirni razvoj dvajsetega stoletja.

Newyork, 16. jul. AA. Sklep angleške vlade, da skliče v Londonu konferenco zunanjih ministrov in ne samo strokovnjakov držav, prizadetih z Youngovim načrtom, tukajšnji listi zelo pozdravljajo. »Newyork Herald Tribune« piše, da bo ta konferenca brez dvoma olajšala zblizanje med Francijo in Nemčijo, Ameriške Združene države pošljejo nanjo samo opazovalca, ki bo najbrž Stimson.

Gospodarski diktator

Berlin, 16. julija. tg. Kakor čujemo, so vladni krogi dali iniciatibo, naj bi se tajni svetnik dr. Schmitz, prvi finančni ravnatelj L. G. Forbena, industrije imenoval za izrednega državnega komisarja za gospodarstvo in finance. On naj ne bi bil le strokovnjaki svetovalec vlade, temveč naj bi tudi vršil točno kontrolo državnega gospodarstva. Tajni svetnik dr. Schmitz se trenutno nahaja v Švici.

Francoska vlada povabila dr. Brüninga v Pariz!

Temno obzorje se je namah zjasnilo

Pariz, 16. jul. tg. Na konferenci Laval-Henderson-Stimson so prišli ministri do prepricanja, da je možno v kratkem dokončati pogajanja za pomožno akcijo Nemčiji samo v prisotnosti nemških ministrov. Za obisk angleškega ministrskega predsednika Macdonalda in zunanje ministra Hendersona v Berlinu sedaj ni več časa. Glavno je, da pride v kratkem času do splošne konference vseh udeležencev državnikov v Londonu. Macdonald sam se pogajanj ne bo udeleževal, temveč bo zastopal Anglijo zunanji minister Henderson, njemu ob strani pa izkušeni bivši državni podtajnik v Foreign Officeu in britski poslanik v Parizu, lord Tyrell. V katero smer bodo šla pogajanja, sedaj še ni znano. Toda že dejstvo, da je bilo povabilo vodstvo nemške vlade, naj pride takoj v Pariz, dovoljuje sklep, da na vseh straneh vlada najresnejša volja, udeležiti se pomožne akcije.

Berlin, 16. jul. tg. Francoska vlada je povabila dr. Brüninga v Pariz. Vabilo francoske vlade je prispelo v Wilhelmstrasse danes popoldne. Državni kancelar dr. Brüning in zunanji minister dr. Curtius nameravata odpotovati jutri popoldne v Pariz, kjer ostane do sobote. Iz Pariza odpotujeta v London v ponedeljek.

V tukajšnjih političnih krogih vlada mnenje, da mednarodna konferenca v Londonu, ki jo predlaga Macdonald, ne postane nepotrebna po obisku nemških ministrov v Parizu, akoravno se udeležita pariških razgovorov tudi angleški zunanji minister in ameriški državni tajnik za zunanje zadeve Stimson. Za Pariz in London gre pri tem do gotove meje za vprašanje prestiža. Iz tega si je lahko razlagati francosko željo, prikazati londonsko konferenco kot nepotrebno, dočim vztraja angleška vlada slej ko prej na njej. Macdonald je danes v parlamentu na tozadevno vprašanje oficijelno izjavil, da je njegov in Hendersonov obisk v Berlinu, ki je bil predviden za petek, »logično odgovor«. Dostavil ie, da se bo ministrska kon-

ferenca v Londonu pričela v ponedeljek.

Angleški ministrski predsednik gotovo ne bi bil dal take izjave v parlamentu, ako ne bi bil zagotovo vedel, da ne obstoja nikaka ovira tako v vprašanju kraja, kakor tudi v vprašanju termina konference.

V Berlinu smatrajo, da je pariška vlada povabila nemške ministre na obisk na prizadevanje ameriškega državnega tajnika Stimsona. Zgodovina tega vabila je torej zelo zapletena. V zadnjih 24 urah je neprenehoma deloval telefon med Parizom, Londonom in Berlinom. Treba je bilo razjasniti neštevilna nespornazumjenja, kar je zahtevalo precej časa. Okoli poldneva so prišli razgovori tako daleč, da so v Londonu oficijelno objavili odgovore berlinskega potovanja angleških državnikov in da je bilo istočasno objavljeno, da odpotujeta Brüning in Curtius najprej v Pariz, da prideta od tam direktno na londonsko konferenco.

Berlin, 16. jul. AA. Senzacionalna vest, da odpotujeta kancelar Brüning in zunanji minister Curtius na povabilo francoske vlade jutri v Pariz, kjer se sestane s francoskimi ministri, z angleškim zunanjim ministrom Hendersonom in z ameriškim tajnikom Stimsonom, je napravila v tukajšnjih političnih krogih velikanski vtis. Gospodarski krogi upajo, da se bliža sedanja gospodarska kriza nagli rešitvi.

Tudi Rim se raduje

Rim, 16. julija. Sklep francoske vlade, da jo vabi dr. Brüninga v Pariz, je tu izrazil velika odobravanje. Politični in gospodarski horizont Evrope, ki je kazal na najhujši vihar, se je nenadno zjasnil. Korak g. Laval pomeni, da so imeli argumenti gg. Stimsona in Hendersona popoln učinek.

Od nemške vlade se pričakuje, da bo udeležela pomen in dalekosežnost francoskega koraka in da bo Evropi olajšala nalogo, da Nemčijo reši iz sedanje položaja. Iz tega bi se mogla izcimiti dolga začetljena solidarnost Evrope v interesu miru in zdravega gospodarstva.

(Nadaljevanje na 4. stolpcu na 2. strani.)

obzorje. Kaos povzročajo ogromne razvaline razpadajočega liberalizma, ki na vseh področjih zapušča porazne sledove. Izpod razvalin pa se muckoma bijeta v novo življenje dve elementarni sili, dva nova univerzalizma, ki bodeta dedovala tudi nacionalizem. Prvi je grobi, do kraja izveden materializem, čigar nositelj je marksističen socializem oz. boljševizem, ki je že v osnovi dekadenten, ker je protinaraven in ne doume vsega človeškega bistva. Druga sila pa je krščanstvo, ki bo očiščeno spon nacionalizma in tega, kar je preveč »od tega sveta« bilo vanj nanešenega — kako boleč proces doživlja krščanstvo v Rusiji, Španiji, Italiji in še kje drugod — v prenovljeni obliki započelo novo precejvalno delo in svoje vekovito poslanstvo na usodi narodov.

Svečana otvoritev španske konstituante

Madrid, 16. julija.

Otvoritev ustavodajnih kórtesov, kakor se v Španiji imenuje narodno zastopstvo, je bila zelo svečana in je nudila kar najpestrejšo sliko. Vsak se je zavedal, da je monarhija v Španiji za vedno zatonila. Napetost je bila tem večja, ker so bili ljudje radovedni, ali se bo ekstremnim elementom posrečilo onemogočiti konstitucijo ustavodajne skupščine. Pokazalo pa se je, da Španci niso za sindikalistično-boljševiške eksperimente.

Brez najmanjšega incidenta

Mesto je bilo v zastavah. Po vseh ulicah je tvorila špalir celokupna madridska garnizija, ki je bila postavljena od vladne palače na takozvani Castellani do palače, kjer se je imela zbrati konstituanta. Cete so korakale iz vojašnic z godbami na čelu, ki so imele rdeče prevlečene bobne. Stevilna je bila Guardia civil (orožništvo) peš in na konjih. Orožniki v svojih trikotnih klobukih so bili povsod sprejeti z žvižganjem nemirnih elementov, ki so na orožnike posebno hudi. Vendar je ostalo to povsod v mejah več ali manj ostrih šal.

Pogumni papežev nuncij

Množica je sprejemala osebe, ki so se podajale bodisi peš bodisi v avtomobilih v palačo konstituante, z burnimi aplavzi ali pa z žvižgi. Viharno aklamirali je bil general Queipos de Llano, poveljnik madridskega mesta, ki je bil udeležen pri revoluciji. Imel je okoli telesa ovito rdečo šerpo in se je množici zahvaljeval s salutom s sabljo.

Ko pa se je približal avtomobil, v katerem je bil starešina diplomatskega zbora, papežev nuncij Tedeschi, so sindikalisti začeli žvižgati. Ker avto ni bil naprej zaradi naraščajoče množice, je ngr. Tedeschi, ki je znan po tem, da se nikogar in ničesar ne boji, izstopil in šel naprej peš. To mu je takoj pridobilo simpatije večine, ki je aplavdirala, tako da je prevpila žvižganje demonstrantov.

Topovi pozdravljajo vlado

Nekoliko pred 7. uro zvečer so se začele prve salve topov. Cete se postavijo v pozor in prezentirajo puške. Konjenica pa vzdigne sablje, med tem ko vse godbe intonirajo himno svobode. Bil je vzvišen trenutek. Nato so se pripeljali v avtomobilih iz Castellane člani vlade s predsednikom Alcalá Zamoro na čelu. Člane vlade je sprejel na stopnicah pred vhodom v konstituanto njen starostni predsednik, 84 letni Enne Vasquez de Lemus.

Due narodni zastopnici

V dvorani je razen poslancev, po številu 400, bil navzoč ves diplomatični korpus z nuncijem na čelu, žurnalisti in številna povabljena publika, med njimi zelo mnogo dam. Poslanci večine so bili v žaketu, radikalna opozicija pa v črni obleki. Največ pozornosti sta vzbudili narodni zastopnici Viktorija Kent, navdušena republikanka po rodu Angležinja in pa gospa Clara Campoamor, koje krasno ime odgovarja tudi njeni zunanjščini. Med poslanci sta tudi dva duhovnika. Med tem ko je znani Franco seji prisostvoval, pa ni prišel vodja Kataloncev, »stari lev« Macia.

Historična seja

Nato so se prikazali štirje služabniki v uniformah iz dobe Karla V., za njimi pa so vstopili člani vlade. Kakor hitro se je prikazal Alcalá Zamora, se je dvignil viharan aplavz in so se čuli klici: »Živela republika! Živela Španija!«. To svečano priliko pa je porabil skrajni levičar Rodrigo Soriano, ki ga je bil Primo de Rivera interniral skupaj z Unamunom in Frisco Ventura in ki zastopa danes najbolj revolucionarno mesto Španije Malaga, da se je vzdignil s sedeža in zakričal: »Živela republika! Smrt vladi!«. To je dalo povod za velik skandal, ki se je pa takoj končal, kakor hitro je povzel besedo ministrski predsednik.

Posrečen govor g. Zamore

Govor ministrskega predsednika je bil jako posrečen. Najprej se je spomnil edinih žrtev, ki jih je zahtevala revolucija, to je kapitanov Galana in Garcia Fernandez, ki sta bila ustreljena v Jaci. Nato se je spomnil ustavnih pokretov l. 1812, 1855 in 1869, ko so Španci mislili, da se bodo osvobodili, če pokličejo na prestol tujo dinastijo Bourbonov. Potem je slavil prvo republiko l. 1873. Prehajajoč na današnjo republiko, je dejal: »To je zadnja španska politična revolucija in prva socialna revolucija.« Pravi, da naj bi se socialna revolucija izvršila do konca, pa ne z nasilnimi sredstvi, ampak z ustavnimi metodami liberalizma. Na koncu je dejal: »V tem momentu želi vlada, da se proslavi ustavodajna skupščina, vlada pa podaja pred zastopniki naroda demisijsko. Mi samo želimo, da bi vi s svojim delom zasenčili naš skromni trud. Bodite pozdravljeni in vredni, da se vam zahvali domovina in da boste izpolnili dolžnost pred svojo vestjo.«

Pomota starega sluga

Govor je žel burne ovacije skupščine in galerij. Dame so mahale z robci in tradicionalnimi španskimi pahljačami, seja pa se je odgodila. Na cesti se je vršil sijajen defile pehote, konjenice in topništva. Pri Puerta del Sol je občinstvo viharno aklamiralo vojaštvo, toda ko se je prikazala na koncu defileja Guardia civil v svojih trivogelnikih, so aplavze zadušili žvižgi.

Ves čas se ni zgodil noben resen incident, pač pa je poskrbel za zabavo stari sluga palače finančne direkcije, ki je bil po pomoti razobesil kraljevsko rdeče-rumeno zastavo. Ko je videl demonstrirajočo množico, je sluga hitro zamenjal zastavo z republikansko, ljudje so pa na račun starega moža zbijali nedolžne šale.

Funt-sterling pada

London, 16. jul. AA. Skoraj vse države mobilizirajo svoje zlate zaloge, da se pripravijo na eventualne posledice nemške gospodarske krize. Prvič po uvedbi zlatega standarda je funt sterling te dni tako padel, da se že izplača prodaja zlata v inozemstvo. Da reši marko, je nemška državna banka zvišala obrestno mero do neverjetne višine. Gospodarski krogi gledajo s skrbjo na razvoj gospodarske krize v Nemčiji. Nemške banke odprejo svoje blagajne danes. Vlada bo najbrž s stroginimi odredbami preprečila dvig vlog.

London, 16. julija. tg. Radi napada francoskih in ameriških borz se je pričakovalo, da bo morala Anglija zvišati diskont za 1%, vendar je angleška banka obdržala dosedanja 2½%. Prvotno so krožile vesti, da bo treba zvišati diskont celo na 4%.

Odredbe nemške vlade

Berlin, 16. jul. AA. Vlada je snoči izdala nove zasilne odredbe. Banke smejo od 16. do 18. julija izplačevati v gotovini samo zneske za mezdo in plače, za brezposelnostne podpore, za socialne dajatve, za zavarovanje, za davke in za javne dajatve. Termiski posli v inozemskih plačilnih sredstvih so prepovedani. Inozemska plačilna sredstva in terjatve v inozemski valuti dobavljiva in oddaja samo narodna banka. Nadalje je vlada prepovedala, da se objavljajo cene o inozemskih plačilnih sredstvih, o državni marki in o vrednostnih papirjih.

Berlin, 16. julija. tg. Tudi včeraj so se stekale v državno banko devize. Praznovanje nemških bank, ki je bilo določeno na včeraj in danes, se je podaljšalo do sobote. Nemško gospodarstvo se mora torej prilagoditi še nadaljnjim trem dnevom bančnega praznovanja. S skupnim sodelovanjem bank in vlade bo za omogočeno izplačati mezde. Tozadevni znesek bo znašal okoli 20 milijonov mark.

Med vsemi prizadetimi krogi se že vedno vrše pogajanja o usodi Donat banke. Bistven predpogoj za uspešno končanje teh razgovorov je ugotovitev realnega stanja bankine blagajne.

Berlin, 16. julija. AA. Tukajšnji politični krogi so zelo zadovoljni z dosedanjim uspehom zasilnih odredb. Gospodarski krogi poudarjajo, da je finančna napetost popustila in upajo, da bo kancelar Brüning pred odhodom v Pariz najbrž omilil ostrost nekaterih odredb. Na vsak način pa odredbe ne bodo ukinitve v ponedeljek.

Tečaji v Berlinu

Berlin, 16. julija. tg. Državna banka kot imeteljica monopola nad devizami je danes uradno objavila notacij v devizah, in sicer je banka notirala: Holandska 169,58 den., 169,92 vred. pap., London 20,475 den. in 20,515 vred. pap., New York 4,109 den. in 4,217 vred. pap., Pariz 16,49 den. in 16,53 vred. pap., Švica 81,87 den. in 82,03 vred. pap., Španija 39,95 den. in 40,04 vred. pap., Avstrija 59,24 den. in 59,36 vred. pap., Kopenhagen 111,76 den. in 112,98 vred. pap., Italija 22,055 den. in 22,095 vred. pap. Te notacije so z ozirom na zadnjo soboto skoraj nespremenjene.

Hindenburg se je vrnil

Berlin, 16. julija. AA. Državni predsednik Hindenburg se je včeraj vrnil v Berlin. Počitnice je prebil na svojem posestvu Neudeck v vzhodnem Pruskem. Opoldne ga je obiskal državni kancelar in mu poročal o gospodarskem in političnem položaju.

Položaj na naših borzah

Zagreb, 16. jul. ž. Dogodki v Nemčiji so imeli na naših borzah minimalen vpliv. Naši gospodarski krogi ne gledajo na situacijo v Nemčiji pesimistično in upajo, da se bo končalo vse brez večjih komplikacij. Čeprav na naših borzah Berlin ne notira, se kljub temu marka kupuje po 13 in 13,33 Din. Na naših borzah se je danes dvignil zlasti Pariz, medtem ko je v Londonu znatno slabejši. Budimpešta na naši borzi danes ni notirala, gospodarski krogi pa imajo v isto veliko nezaupanje.

Austrija še neprizadeta

Dunaj, 16. jul. AA. Ministrski svet je včeraj po posvetovanju z avstrijskimi strokovnjaki in bankirji sprejel sklep, v katerem pravi, da ni povoda, da bi Avstrija izdala podobne ukrepe kakor Nemčija.

Poljaki ne čutijo še krize

Varšava, 16. jul. AA. Promet na poljskih borzah je bil te dni popolnoma normalen. Kurzi efektov so ostali na isti višini; kakor prošli teden. Tudi na tujih borzah ni bistvenih sprememb. Ker je kurz zlota v New Yorku le neznatno poškobil na 8,929 za dolar, medtem ko je bil v tork 8,927, in se je v Londonu dvignil s 43,37 na 43,39, se vidi, kako stalna je poljska valuta.

Italija se boji za Bolgarijo

Rim, 16. julija. Tukajšnji sodrudnik tržaškega »Il Popolo de Trieste« je priobčil v tem listu na uvodnem mestu članek o novem položaju na Bolgarskem. Članek polemizira s »Slovencem«, ki je izdrl, da je zdravi bolgarski narod na celicih porazil z Ljapčevim njegovo protikomunsko in italofilsko politiko. Fašistični list priznava, da je Ljapčev napravil mnogo napak. Tako bi bil moral skleniti trgovske pogodbe s svojimi sosedi in se tudi politično približati nekaterim bližnjim državam. Po nastopu Malinova je nastopil nov položaj in mednarodna demokracija svetuje sedanji vladi, naj bi se naslonila na Grčijo, ki jo podpira Anglija, ali pa na Jugoslavijo, za katero stoji Francija. Z Grčijo naj se Bolgarija je sprijazni, meni »Il Popolo de Trieste«, glede balkanske zveze. Jugoslavije in Male antanie, pa naj bodo Bolgari raje previdni. Nikdar naj Malinov ne pozabi, da obstoji poleg Francije, Anglije in Društva narodov, tudi Italija in sicer na prvem mestu.

»Giornale d' Italia«, ki piše o isti temi, trdi,

da bi sporazum s Parizom položil Bolgarijo v naročje Romunije in Jugoslavije, sporazum z Londonom pa bi pripeljal Bolgarijo do iskrene prijateljske zveze z Grčijo. »Giornale d' Italia« priznava, da mora Bolgarija na vsak način iskati izhoda iz sedanjega težke ekonomske situacije, in poudarja, da bi sklenitev trgovinske pogodbe z Grčijo bila zblizanju med Bolgarijo in Grčijo zelo koristna. Malinov mora dobro proučiti situacijo, ker bi bilo nevarno za Bolgarijo, če bi prišlo do širokega balkanskega sporazuma; Bolgari ne smejo želeli prijateljske zveze male antanie, ker se jim lahko pripeti, da bodo zadavljani. Bolgariji mora biti jasno, da je prijateljstvo Italije mnogo večje važnosti kakor pa dozdandno prijateljstvo Francije in ostalih držav, ki ji podajajo roke preko Društva narodov. Fašistični list opozarja, da je Malinov izjavil, da Bolgarija išče podpore velesil in lahko računata ne le na podporo Francije, Velike Britanije in Društva narodov, temveč tudi na podporo Italije.

Imenovanja v področju prometnega ministrstva

Belgrad, 16. julija. I. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prometnega ministra so postavljeni v prometnem ministrstvu: za višjega svetnika ing. Matevž Kolarč, za svetnike Franc Bartol, Nazor Vladimir, Vatroslav Bender, Anton Briksi in Ulrih Grimir. Za upravnika VII. skupine je imenovan Milan Pleša. V istem ministrstvu so postavljeni za pristave VIII. skupine: Pavel Lovrenčić, dr. Milan Derado, Branko Pasek, Vilhar Ervin, Marija Sedlar in Herzog Sidonija. Napredovali so za uradnike VIII. skupine: Steinberger Josip, Peternel Marija, Zemljak Terzija, Skleba Marija, Ferluga Josipina, Šterk Antonija, Toni-Rom Alojzija. Za praktične tehnike VIII. skupine so napredovali: Kovačič Anton, Kocelj Anton, Sule Josip in Povše Viktor. Za arhivske uradnike 9. skupine sta napredovali Kunstlek Angela in Maks Julka. Za praktična tehnika 9. skupine sta napredovala Baucer Anton in Kovač Ivan. Za manipulant 9. skupine so napredovali: Pavle Tomec, Karel Flisek, Marija Kincl, Josipina Kosiček, Alojzija Kriše, Josip Vipotnik in Slavka Rojnik.

Madjarska v stiski

Budimpešta, 16. jul. ž. Bethlen nadaljuje konferenco glede madjarskega državnega posojila. Pogajanja so trajala delj časa, naker je Bethlen pozval k sebi namestnika in zunanjega ministra grofa Khuena Hedervaryja, bivšega zunanjega ministra Lajosa Valka in prosvetnega ministra Klebelsberga. Sinoči je bilo v predsedstvu vlade zelo živahno, ker so bili zbrani vsi vodeči politiki. Pozneje se je vrila važna konferenca v Narodni banki, ponoči pa je bila zopet seja ministrskega sveta, o kateri pa niso bila izdana nobena poročila. Se vedno vlada na Madjarskem velika panika, ker so zaprte vse banke in je prepovedano izplačevanje denarja. Po včerajšnji konferenci v predsedstvu vlade se čuje, da bo madjarska vlada mnogo težje vzpostavila red, kakor je prvotno mislila. Vlada bo izdala prehodne naredbe. Izdelanih je bilo več predlogov, katerih izvršitev pa je odvisna od madjarskega državnega posojila. O usodi posojila bo padla odločitev še danes. Danes so bili od ministrskega predsednika zopet sprejeti vsi ministri. Banke bodo zaprte v petek, izplačevale pa bodo le vsote do 2000 pengojev odnosno 10% od vlog. V tem smislu pričakujejo vladno naredbo.

Seja Narodne banke

Belgrad, 16. julija. ž. Prva širša seja Narodne banke se vrši 26. t. m. Na tej seji bosta izbrana dva člana izvrševalnega odbora in bo določen desletni novi izbrani članovi.

Konec procesa proti Levakoviću

Belgrad, 16. julija. I. Danes ob pol 8 se je nadaljevala razprava proti Levakoviću in tovaršem. Predsednik sodišča Arnerić je dal besedo zagovornikom. Ko so zagovorniki končali svoje govore, je dobil besedo zastopnik privatnih tožiteljev dr. Simeon Živković, ki je zahteval, da ga pusti obtoženci solidarno povrnejo škodo rodbini umorjenega Berića v znesku 1,386.000 Din. Končno je predsednik Arnerić dal zadnjo besedo vsem obtožencem. Levaković starejši je rekel, da prizna, da je delal proti državi, vendar pa se ne čuti krivega v toliki meri, kolikor mu očita okrožnica. Levaković mlajši je izjavil, da se pridružuje obrambi, in prosil sodišče, da ga oprosti. Rosić je izjavil, da nima ničesar povedati. Terihaj je rekel, da je popolnoma nedolžen in prosil sodišče, da ga pusti na svobodo, da bo lahko s poštenim delom vzdrževal in preživljal svojo ženo in šest otrok. Šaub je rekel, da se je pri preiskavi pokazalo, da je nedolžen, in prosil, da se ga oprosti. Isto tako so zahtevali svojo nedolžnost Papac, Müller in Jelić. Jelić je rekel med drugim, da je le iz radovednosti poslušal Levakovića starejšega, ker se mu je zdel zanimiv človek. Predsednik je nato razpravo prekinil in sporočil, da bo padla razsodba 23. t. m. ob 10 dopoldne.

Mussolinijeva zadnja beseda?

Rim, 16. jul. Fašistični tisk skuša resolucije vodstva fašistične stranke, ki je zagrozilo Vatikanu z obnovitvijo revolucije in napovedalo v ta namen poizkusno mobilizacije fašističnih mas, s svojimi komentarji podkrepiti. Fašistični listi menijo, da je stališče, ki ga je zavzel fašizem s temi sklepi, konfnoveljavno in neizpremenjeno. V polemiki nosi zastavo zopet »Giornale d'Italia«, ki zavrača svetega očeta in trdi, da se katoličanom v Franciji, Češko-slovaški in Jugoslaviji godi slabo in da v nobeni državi na svetu ni katoliška cerkev tako svobodna, kakor v Italiji. List poudarja, da je absurda insinuiranja sv. stolice, da so se v fašistične vrste vrnili frimasoni; res pa je, da obstojijo zveze med Vatikanom in protifašističnim! V svoji protifašistični polemiki je ostal Pij XI. povsem osamljen v svetu... Na drugi strani pa so se vse zdrave narodne sile v tujih državah postavile na stran fašizma.

Listi priobčujejo izjavo petih duhovnikov iz Minervino Murge v Apuliji, ki da zagovarjajo Mussolinijev politiko napram Cerkvi. V resnici pa ti duhovniki takoj v uvodu izjavljajo, da so globoko vdani svojemu poslanstvu in sv. očetu. Nadalje pravijo, da istočasno globoko ljubijo svojo domovino in fašistični režim, ki je dvignil moralne vrednote italijanskega naroda in priznal veri tisto mesto v italijanskem narodu, ki mu ga sovražniki domovine in vere niso hoteli priznati; ti duhovniki trdijo nadalje, da Bahila vzgaja mladino v patriotičnem in

verskem duhu, to je v ljubezni do Boga in domovine.

Don Sturzo v Madridu?

»Lavoro Fascistae« poroča, da se nahaja v Madridu Don Sturzo, bivši tajnik italijanske ljudske stranke, ki je prišel iz Pariza. Stopil da je takoj v zvezo z antifašističnimi politiki. Sedanji položaj katoliške akcije v Italiji bi rad izrabil za to, da bi z raznimi protifašističnimi gesli reorganiziral Katoliško akcijo v Španiji in ji dal novega življenja.

Pokrajinska vodstva fašistične stranke so že izvedla sklep osrednjega vodstva, da ne smejo biti fašisti istočasno člani fašistične stranke in katoliških organizacij. Iz Trsta poročajo, da je pokrajinski fašistični tajnik pozval člane, ki so morda vpišani v Katoliško akcijo, da še v teku včerajšnjega dne izročijo tajništvo prepis pisma, s katerim so javili katoliškim organizacijam svoj izstop.

V čigavem interesu?

Ljubljana, 16. julija 1931.

Dočim je celo inozemski tisk, ki sicer ne prikriva svojih protikatoliških smernic in ni na razvoju dogodkov v Italiji neposredno prizadet, kakor na primer pariški »Populaire«, »Manchester Guardian« in drugi izrazili svoje zadoščenje nad odločnim nastopom sv. očeta proti fašizmu, ali pa so se

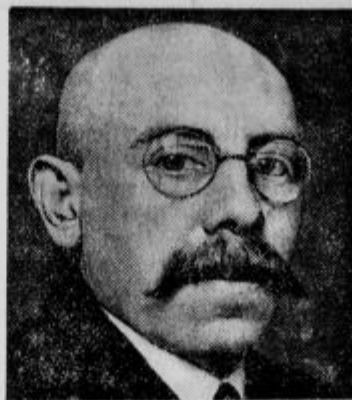
drugi nekatoliški listi pokazali vsaj nevtralne, opazamo v našem domačem tisku nekam čudno zadržanost, s katerim se ne moremo strinjati niti kot katoličani niti kot Jugoslovani. Že okrožnico jugoslovanskih škofov, ki je imela namen olajšati usodo Cerkve v Primorju in s tem vendar tudi usodo naših trpečih bratov, so gosposde okoli teh listov ne kako zavirali katoliški Cerkvi in bi jo bili najraje prezrli. In sedaj jim je fašizem, ki mu očividno odpustajo vse grehe proti našemu življu v Italiji, ljubši kakor Cerkve, ki je vendar dvignila glas proti fašističnim nasiljem. Kako naj si sicer razlagamo tako spretno zasukanja sporočila iz Rima in s takšnim poudarkom stavljene naslove, da dobi braver vtis, da se v katoliških vrstah vse krha, da se Cerkvi bliža polom in fašizmu ZMAGA? Iz treh nekdajšnjih katoliških poslancev, ki so se poklonili Mussoliniju in ki danes v italijanski javnosti nič več ne pomenijo, bi radi napravili štiri, v neredni izjavi enega ali drugega južnoitalijskega duhovnika, ki so jo poleg tega posneli iz fašističnih listov, vidijo že znake razkola med italijanskimi duhovščino, in nezaupnico, ki so jo poslali člani G. U. F. (Gruppo universitario fascista, kar pomeni: fašistična akademska skupina) s katoliške univerze v Milanu, ki je vendar javna in vsakomur odprta, so opremili s kričnim naslovom »Katoliška univerza se klanja Mussoliniju«. Naša javnost tega ne razume in obsoja.

Moderni Babilon

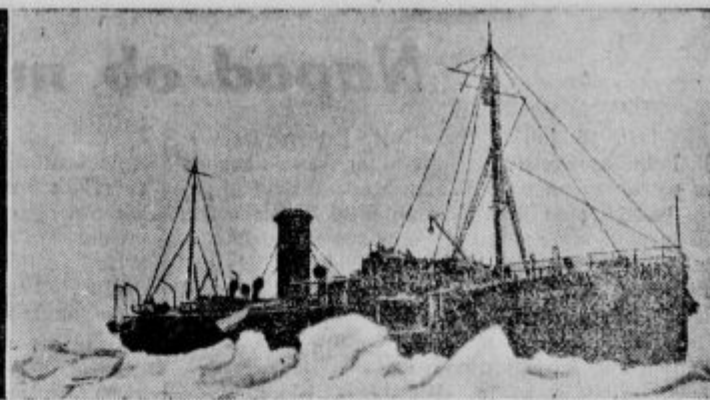
Par vtisov s pota

Kolonialna razstava je nameščena pred Parizom v gozdu z jezercem in je nekaj ogromnega. V nešteti paviljonih je ponazorjeno gospodarstvo, industrija, krajina, folklor in kdovekaj še vse iz vseh evropskih in celo ameriških kolonij. Seveda so Francozi najjače pokazali, kaj imajo. Najlepi so alžirski, maroški, tuniški, sudanski paviljoni, v katerih so nameščeni v ponaredbi celi mestni bazarji in obljudeni z urojenjci vseh barv. Čuli smo berbersko godbo, nekakšno antično avlodijo s spremljavo tamtama, ob kateri so plesali, izrabljajoč pri tem vse mišice posebej, kar jih je Bog človeku dal. Še nikoli dotlej nisem razumel strašne moči, ki jo ima ritem na telo in dušo orientala. Tisti rjoveči entuzijazem na višku plesa in malone histerični krič niso bili ponarejeni — čisto nov svet v glasbi, ki je nam več ko tuj. Velik vtis napravijo zamorski leseni, črno pobarvani fetiši z debelimi glavami,

vršenega; oljnate krajine iz južne Francije, Pariza in Italije. Večalimanj mojstrska dela, izredno bistro komponirana v formi in barvi v ravnesje, originalna, a plemenita in monumentalna plastična in prostorna enostavnost pri najbolj pretehtanem barvnem akordu. Izredni so v kompoziciji tudi portreti, kjer se kaže rahel vpliv Picasove šole. Pravi Pilon, da bo nekaj časa nehal slikati, da se sprost francoskega vpliva. Njegove risbe so sila zanimive in nekoliko spominjajo na psihološke motive Grossa. Nemara bo Pilon baš v psihologiji našel svoj višek. Baš se je vrgel tudi na umetniško fotografijo in izumlja na svojo roko osvetljevalne aparate in tudi na tem polju lepe uspehe dosega. Je eden izmed redkih idealistov, ki ga ni privlačila mehkužnost Babilona, nego njegova velemestna ogromnost, ki mu kar naprej daje materiala za mišljenje in filozofijo. Je pa pristen Slovenec. Niti platenčka se ni prodal na

Ledolomilec »Malygin«, ki bo obenem s »Zeppelinom« odplul v arktične kraje in se tamkaj z njim sestel. Pri Kamenevskih otokih bo sprejel na krov ruskega profesorja Oranceva. — Levo prof. Samojlovič, ruski polarni raziskovalec in znanstveni vodja ekspedicije.

Aljehin o šahu in borbi za svetovno prvenstvo

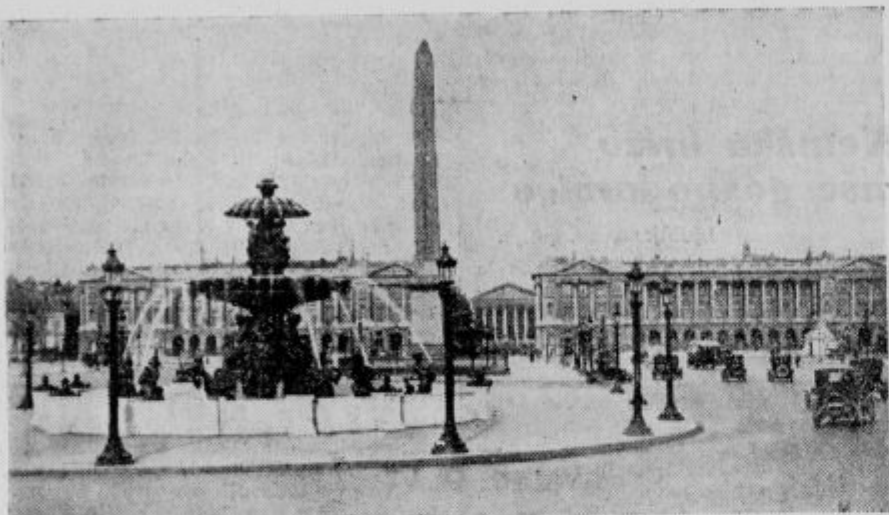
Svetovni mojster Aljehin je izjavil neke-mu poročevalcu:

»Šah je zame umetnost, toda ker je obenem tudi sport, je treba poudariti tudi sportni moment. Praška olimpijada je važna posebno zato, ker daje mladim silam priliko za javen nastop. Med nadarjenimi omladinici naj imenujem na prvem mestu Čehoslovaka Flohra, Američana Kashdana, senzacionalnega Indijca Sultan Khana in Jugoslavana Pirca. Tem imenom bi mogli dodati še nekaj drugih.«

Na vprašanje, v kakem stanju se nahaja sedaj vprašanje boja za svetovno prvenstvo, je Aljehin odgovoril: »V zelo nedoločenem. Capablanca je odbil revanšo, ker ni bil zavarovan v materialnem pogledu. Za Capablancu je po moji sodbi moj najmočnejši tekmeec Niemco-

viez, ki pa doslej ni pokazal nobenega strem-ljenja, da bi se srečala v odločilnem boju. — Sedaj mi je 38 let, torej še nisem »starec«, vendar spadam v dobo starejšega pokolenja šahistov.«

Dalje je izjavil Aljehin: Ko se zaključí praški turnir, odidem na Islandijo, da se odpotujem. Morda bom tudi tam nekoliko igral. Zanimivo je, da bom prvi šahovski mojster, ki poseti Islandijo. Tam pa ostanem samo 14 dni, ker se že 22. avgusta začne veliki šahovski turnir na Bledu, na katerem bo sodelovalo 14 mojstrov. — Na jesen se bom vrnil v Pariz in za nekaj časa opustil igranje, ker treba dati po tako razburljivi dobi tudi živcem nekoliko počitka. Jeseni izide v Nemčiji moja knjiga pod naslovom: »Na potu do svetovnega prvenstva«. Tu sem zbral vse svoje partije s Capablancu.«

Pariz: »Place de la Concorde« z vodnjakom in obeliskom iz Luxorja.

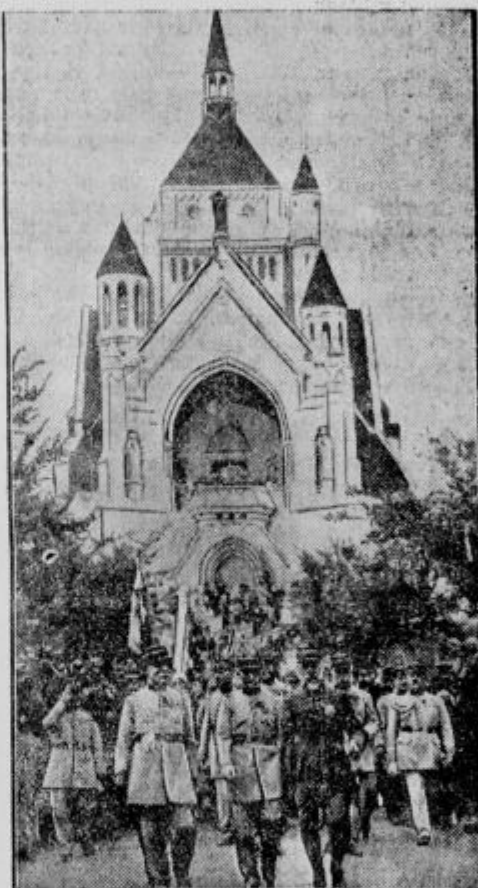
dolgimi hrbti in nesorazmerno kratkimi nogami. Zastreljeni so s svojimi belimi očmi nekam v neizmerno, večnost in nehoti jih obdaš z neko skrivnostno mistiko in jih ne pozabiš več. Na razstavi jih pred tvojimi očmi rezljajo črnci in prodajajo in so v Parizu moda in jih dobiš v vsaki trgovini. Italijani so v svojem paviljonu razstavili — grške kipe, Mussolini-jeve podobe nismo našli. Ali smo skozi cele črnske vasi, strmeli v angkorski tempelj z njegoviimi stolpi, ki so kakor siva osja gnezda, obšli neštete paviljone in si ogledali zverine iz kolonij v naravi. Zvečer je vsa ogromna razstava magično razsvetljena. Angkorski tempelj je že kupila neka — ameriška filmska družba, da ga gorečega filma. Buziness.

Zvečer smo se izognili lučnim reklamam raznih kinov, v katerih so pred predstavo pleši in baletne revije in druge atrakcije, enkrat smo posetili Montmartre. Sedaj je tih in zapuščen, kakor italijanska nečedna, slikovita vasica — umetniki so se korporativno izselili na Montparnas. Tam je sedaj nočno življenje v sijajnih kavarnah, tam živi pariška »družba« plave krvi, cvete umetništvo, se pije šampanjec v barih, se sučejo vitke linije pariškega pošminkanega ženstva v eksotičnih toaletah. Gori na Montmartru pa je ostal čisto samotni Sacre Coeur in v vrhu kupole mu gori močna luč nad vsem Parizom in za vsega, kakršen je.

Veno Pilon je ravno prekladal svoja platna po ateljeju, ko smo ga našli. Ima ogromno do-

Francoskem. Za reklamo nima ne smisla, ne veselja, senzacija noče. Čepi v svoji celici na preklada platna in premišljuje. Da bi se zakučil in se prodal, za to je pa prepošten in nemara preneroden. Pilona moramo pri nas bolj spoštovati, kakor smo ga doslej. Ne bi bilo slabo, če bi mu priredili razstavo in mu tudi kaj odkupili. Njegova boljša dela, sodim, stopijo lahko ob bok najboljšim današnjim francoskim, če ni v njih morda še več umetnostne resnobe in zdravja kakor v onih rafiniranih ničih...

Zapustili smo babilonske bulvarje in avenije, kakor smo si jih tako želeli videti, s precej hladnim srecem in zahotelo se nam je že po naši nerodni, nizki, razmeroma tihi in pošteni in zdravi Ljubljani. Mi vedno mislimo, da je sreča in popolnost doma v Babilonih in da smo sami zgolj reje. Pa prideš iz Babilona, pa dosti bolj spoštuješ naše narodne razmere, kakorkoli so že opljuvane in opackane in malenkostne in skromne. Zakaj, kakor je trdil tudi Jakac, prišedši iz Amerike — ni nas še povsem požrl molo, še je nekaj duše v nas, medtem ko jo je Babilon že davno prodal. Če bi se ljudje pošteno organizirali in potrudili v kulturnem oziru, pa bi dosegli marsikaj tudi takšnega, kar se doseže sicer le v Babilonih. Bog ne daj, da bi bilo res, kar trdijo, da bomo Slovenci do sodnjega dne narod, ki se ne da organizirati in zediniti in ki si bo metal sam polena pod noge, samo da ne bi napredoval. — o. — k. (Konec.)

Nova cerkev v spomin bitke ob Marni, ki so jo blagoslovili te dni.

Skrivnosti polarne »vremenske tovarne«

Med glavne točke Zeppelinovega programa na polarni vožnji spada sistematično proučevanje meteoroloških pogojev v arktičnih predelih. V zadnjih letih so vremenslovci prišli do spoznanja, da ni mogoče napovedati vremena za daljšo dobo vnaprej, če niso temeljito znane razmere v največjih naravnih »vremenskih« tovarnah na zemlji; namreč na obeh tečajih. A tudi za neposredno bodočnost ni mogoča zanesljiva vremenska napoved, dokler se ne morejo vpoštevati polarni činitelji; razdelitev tokov v arktiku je za vreme v severni Evropi odločilnega pomena.

Zeppelinova ekspedicija ima uvesti novo dobo v raziskovanju vremenskih razmer v arktičnih pokrajinah. Kajti prvič bo uporabila na-

čin, s pomočjo katerega bo mogoče neprekinjeno meriti atmosferske razmere od zemlje do stratosferskih višin, ne da bi se zrakoplov ustavil ali tudi le zmanjšal svojo brzino. Tostvarni instrument je iznašel ruski profesor Molčanov. Instrument bodo spustili iz zrakoplova v majhnem balonu ter bo avtomatično zaznamoval in naznanjal v zrakoplov zračni pritisk, zračno vlago in toploto. Upajo, da bo mogoče s tem instrumentom napraviti odločilen korak za znanstveno obvladovanje zemeljskega ozračja.

Četvorica ruskih članov Zeppelinove ekspedicije je že dospela v Berlin. To so prof. Molčanov, prof. Samojlovič, radiotelegrafist Krenkel in zrakoplovni strokovnjak inž. Asberg.

Moderna holandska plastika: vogalni kip na novem mostu v Amsterdamu.

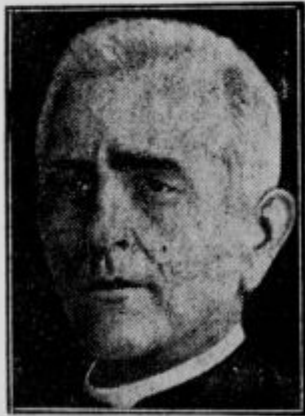
Morski nestvor

Blizu rta di Leuca, kjer se mešajo jadranske in jonske vode in je morje vedno nemirno, se je ujela v mreže italijanskih ribičev čudna morska pošast: riba je bila dolga tri metre in nad en kvintal težka, a glavo je imela podobno deloma morskega konja deloma kači. Žival se je silovito branila z dolgim repom, vendar se je ribičem posrečilo spraviti jo na suho in razčlestiti.

Lin Sun (levo), državni tajnik kitajske narodne vlade, in Kan Yev-Joon, predsednik kitajske državne stranke, sta dospela v Berlin, da proučita politične, državne in socialne ustanove.

Praški nadškof dr. Kordač

Praški nadškof dr. F. Kordač si je zaželel pokoja in se zahvalil za svoje nadškofovsko mesto. To je vzbudilo velik odmev tudi v krogih, ki se drugače ne zanimajo za dogodke v cerkvenem življenju. Dr. Kordač je bil pač popularna osebnost, ki je ustvaril češkoslovansko nadškofovsko tradicijo. Bil je eden najznačilnejših praških nadškofov vohče ter si je v novoustanovljeni državi pridobil veliko zaslug za ureditev cerkvenih zadev. V zadnjem času je v domači in inozemski javnosti vzbudil splošno zanimanje s svojimi izjavami moralne in materialne krize ter z obsodbo kapitalizma, ki mu je napovedal propad, ako se družba pravočasno ne povrne k prvotnim nalogam in ciljem.

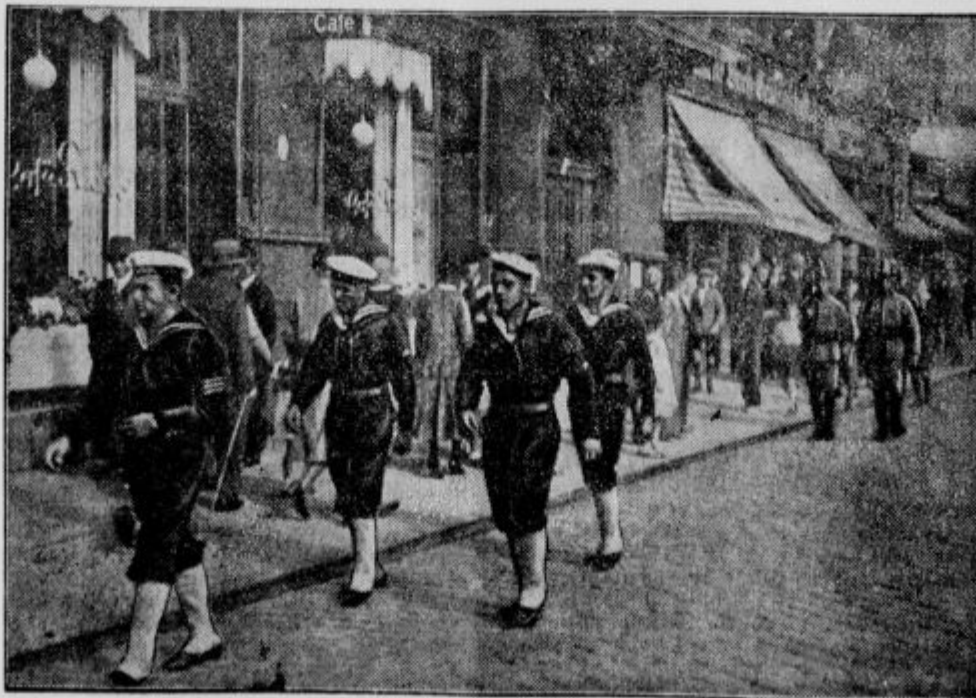
Praški nadškof dr. Kordač bo še letos dopolnil 90 let svojega življenja, torej je tudi po letih prav ožak med cerkvenimi knezi. Rodil se je dne 11. jan. 1845. v Seleticah na severno-vzhodnem Češkem. Bogoslovje je študiral na praški univerzi, kjer je bil potem profesor teološke fakultete vse do 1919. leta. Še pred vojno je bil Pražanom znana osebnost, ker se je aktivno udeleževal v družabnem in političnem življenju kot delaven član tedanje češke krščansko-socialne stranke. Po prevratu 1918. leta je bil dr. Kordač član revolucionar. narodnega parlamenta, ki je položil temelje mladi državi.

Čim je bil imenovan za nadškofa, je seveda takoj odložil poslanski mandat.

Kot nadškof je bil dr. Kordač vzor demokratičnega cerkvenega kneza. Sprejel je vsakogar, kdorkoli je zaprosil avdienco, brez razlike vere in stanu. A tudi drugače se je izkazal kot socialno tenko čuteč mož. V zasebnem življenju je bil skromen in svet.

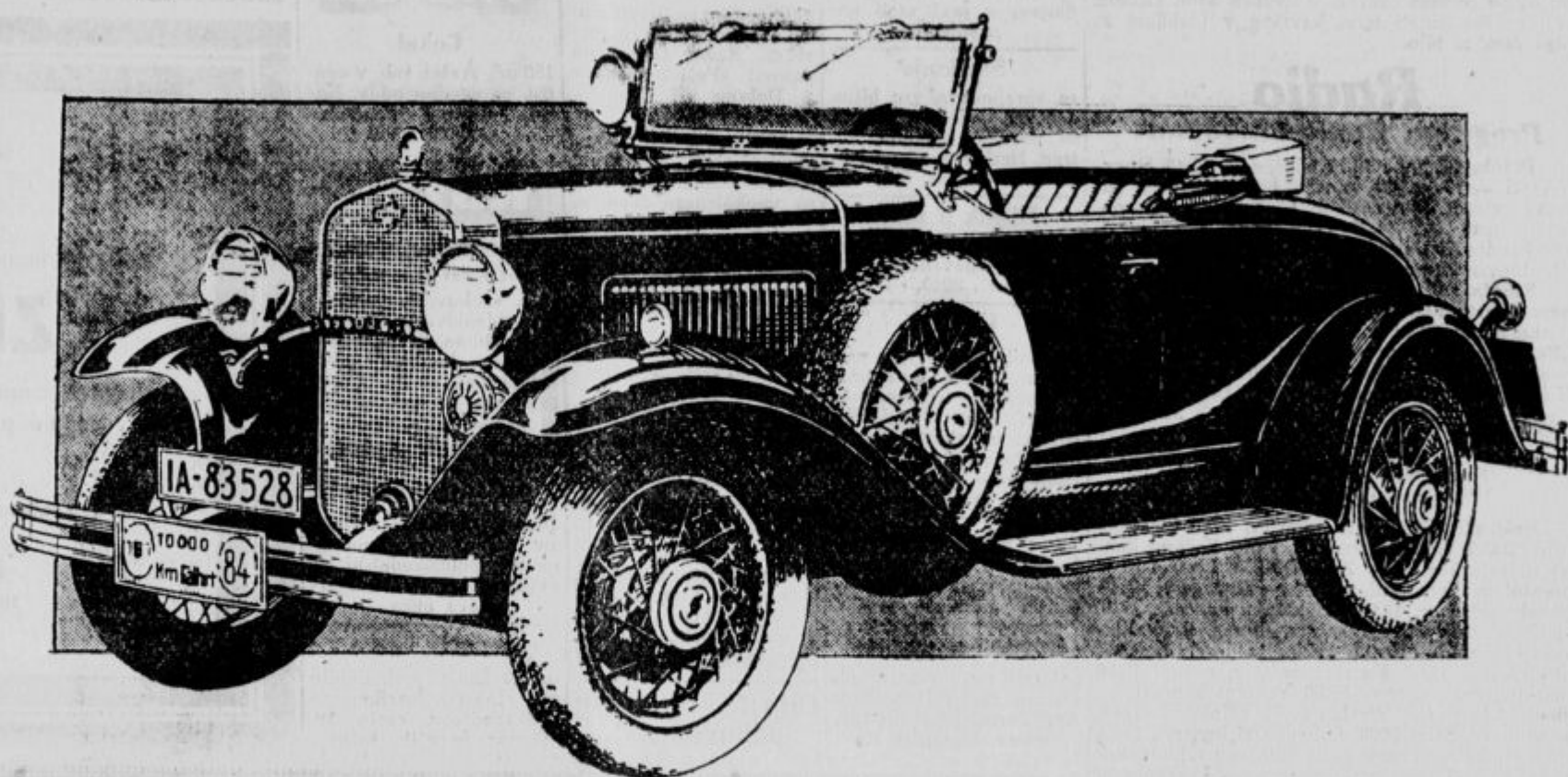
Boljševiki se nočejo več oblačiti po beraško

Na zborovanju nadzorstvenega odbora komunistične stranke je dejal Jaroslowsky, da oglavnica in muf nista več primerna obleka za komuniste. Poslej se morajo oblačiti komunisti na način, ki je primeren njihovemu materialnemu in kulturnemu položaju, ne pa kot berači.

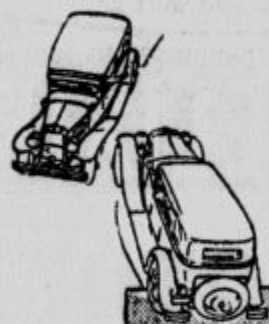
Poljske patrole v Gdansk, ki so hodile po mestu o priliki obiska poljskih vojnih ladij. To je povzročilo nov spor z gđanskimi oblastmi, zaradi katerega so bile obojestransko izdane diplomatske note.

Chevrolet je v 17 dneh prevozil Evropo, ne da bi mu bil motor le enkrat odpovedal

Chevroletov luksuzni roadster, ki se je udeležil te senzacionalne dirke.

Na cilj je prišel v najboljšem stanju po 10.170 km vožnje

Iz Berlina v Lizbono — čez Španijo — Rivijero — Rim — nazaj v Nemčijo in po Balkanu — spet nazaj v Berlin: brez najmanjše nezgode!

SPET nov pomemben dokaz Chevroletovih vrlin! Standardni luksuzni roadster se je udeležil tekmovalne vožnje na 10.000 km., organizirane po nemškem Avtomobilskem klubu, in absolviral vožnjo v pravem času in v najboljšem stanju. Dobil je prvo nagrado. Vodila sta ga gg. von Guillaume in Schmid.

Pazite na ta dejstva!

Samo običajno olje in bencin sta bila uporabljena, toda motor je tekel na koncu dirke prav tako mirno in gladko kakor ob začetku.

Popel se je na Katschberg, najbolj nedostopni evropski prelaz, ne da bi mu bilo treba docela izrabiti vso pogonsko silo motorja, in ob normalni temperaturi.

Odpeljal ju iz Rima kot 39., v Monakovo pa je prišel kot 4.

Vozil je po dobrih in slabih cestah, po močvirju in vodi, po strmih prelazih navkreber in navzdol, ob vsakem vremenu, s povprečno hitrostjo 60 km na uro, brez postankov. Prava hitrost pa je znašala 80-90 km na uro.

Edina vidna znamenja, ki mu jih je pustila ta zmagovita vožnja, je bilo nekaj prask na ploščah voza od kamna, ki je priletel v avto.

Ali zdaj vidite, da je Chevrolet tisti voz, ki bo tudi **vam** najbolje ustrežal na turah? Stopite še danes k našemu zastopniku! Recite mu, naj vam voz razkaže.

NOVI CHEVROLET

GENERAL MOTORS CONTINENTAL S. A.

Hajduk!?

Kar dve zaporedni nedelji mora Hajduk pokazati svoje veliko znanje v Ljubljani. Naravno, da tak nastop za Hajduka ne pomeni dosti. Saj so igralci prepotovali pol sveta in povsod s svojo igro zadivili gledalce. Zato tudi ni čudno, da se jim je to tudi v Ljubljani posrežilo.

Hajduk igra izrazit pozicijski nogomet. S tem načinom igre najprej moralno stre nasprotnika, potem ga pa še fizično izčrpa. Pri prvem nastopu s Primorjem je ta igra prinesla uspeh. Toda igralci Ilirije so videli, kako Hajduk igra. Zato bodo temu načinu igre tudi prilagodili svojo igro. Kakor hitro pa to uspe, so izgledi Hajduka že veliko manjši. Končno velja še vedno pravilo, da vsako moštvo vedno le tako igra, kakor mu nasprotnik pusti. Igralci Ilirije so pa danes že tako tehnično izvežbani, da ne bo Bonačić ali Lemešič uspel vsak trik.

Za zmago, ki je sicer Hajduku gotova, bo pa treba malo več energije kakor prejšlo nedeljo. To dejstvo hočemo poudariti. Hajdukovci se ne bodo izprehajali po igrišču in kombinirali, kakor se jim bo zljubilo. Treba bo borbe. Radi tega bo pa nedeljska tekma še bolj zanimiva, kakor je bila tekma s Primorjem. Pozicije, iz katerih bodo padali goli, se ne bodo izsilile s prodori, temveč z lepo kombinacijsko igro, na katero se domači tudi razumejo. Ne rečemo preveč: v nedeljo bodo gledalci imeli priliko videti igro, kakršne v Ljubljani je dolgo časa ni bilo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 17. jul.: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.30 Salonski kvintet — 19.30 Gdč. C. Krekova: Gospodinska ura — 20.00 Vremenska napoved — 20.30 Prenos iz Beograda — 21.30 Časovna napoved, dnevne vesti, sport.

Sobota, 18. julija, 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Časovna napoved, plošče, vremenska napoved, sport. — 13.30 Borzne vesti. — 18.30 Salonski kvintet. 19.30 G. prof. N. Kureti: Nove smernice ljudskega odra. 20.00 G. dr. Čampa: Časnik in časnikarstvo. — 20.30 Delavska godba »Zarja«. — 21.00 Prenos iz Bleda. — 22.00 Salonski kvintet.

Drugi programi

Sobota, 18. julija.

Belgrad: 12.35 Radio orkester. 19.40 Ciganska glasba. 20.20 Violinski koncert. 22.15 Večerni koncert radio orkestra. — Zagreb: 12.30 Plošče. 20.30 Operetni in kabaretni večer. — Budapest: 12.05 Ciganski orkester. 18.00 Orkestralni koncert. 19.30 Vojaska godab. 21.15 Ciganska glasba. 22.20 Pianski koncert. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert 13.15 Plošče. 17.00 Koncert vojaške godbe. 19.50 »Junaštvo dame«, igra. 21.50 Večerni koncert. — Milan: 11.15 Pesta glasba. 20.45 »Molče srce«, komedija. — Oslo: 20.00 Orkestralni koncert. 22.05 Lahka glasba. — Praha: 20.05 »Skriven zakon«, komedija. 21.00 Orkestralni koncert. — Langenberg: 20.00 Vesel večer. 23.30 Plesna glasba. — Rim: 21.00 Lirična drama. — Berlin: 20.00 Koncert. 22.10 Plesna glasba. — Katowice: 20.15 Koncert. 23.00 Lahka in plesna glasba. — Toulouse: 12.45 Radio orkester. 13.00 Popevke. 20.30 Španske pesmi. 21.00 Koncert. 22.00 Plesna glasba. — Stuttgart: 11.45 Koncert. 12.20 Mandoline. 20.00 Koncert. 22.00 Zabavna glasba.

Plui

Nove cene mesa: Dne 13. t. m. se je vršil na magistratu sestanek tukajšnjih mesarjev, ki so sklenili, da se sedanje cene mesa spremenijo v toliko, da stane: goveje meso, prvovrstno kg 14 Din; telečje meso s privigo kg 12 Din; telečje meso brez privige kg 15 Din.

Kranj

Izredni občini zbor SPD, podr. Kranj se bo vršil v torek, dne 28. t. m. ob 20. zvečer v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Dnevni red: Izpolnitev odbora.

MALI OGLASI

Vaaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znanke ne odgovarjamo.

Službodob

Iščeta se za 1. avgust, za malo rodbino na Sušaku dve dekletki kot kuharica in sobarica

ki bi opravljali vsa hišna dela. Začetna plača 400 in 350 Din. Upošteva se samo dekleta z dobrimi spričevali. Naslov se dobi v upravi »Slovenca« pod št. 7933.

Premogovnik Oplenac

pri Arandjelovcu v Srbiji sprejme več delavcev rudarjev, v prvi vrsti ne- oženjenih.

Služkinja

se sprejme za vsa hišna dela, za obdelavo vrta in za prodajo zelenjave na trgu. Naslov pove uprava lista pod št. 8039.

Hišnik z ženo

se sprejme. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 8040.

Učenec

poštenih staršev in s primerno šolsko izobrazbo se sprejme v trgovino mešanega blaga na deželi. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Poštenost«.

Več zidarjev

fasaderjev se sprejme proti dobri plači pri Ljubljanski gradbeni družbi.

Sprejem vajuca

poštenih staršev za takoj, vsa oskrba pri mojstru. Avg. Černe, Zg. Siska 122, mizar, Ljubljana 7.

Dekle

delavno in pošteno, vajeno vsega dela, dobi službo v vili. Ponudbe pod »Ljubljana« št. 8062 na upravo »Slovenca«.

Stanovanja

Stanovanje v novi hiši na Dolenji Pirošici pri Cerzejah, se odda skoraj brezplačno. Martin Pleterski, Cerklje ob Krki.

Sobo

veliko, prazno, izven mesta, ne preko 100 Din mesečno, iščem. Dopise na naslov: »Poštno ležaje« Dobrna pri Celju.

Lepo stanovanje

blizu Grobeli, Rodica 44 pri Domžalah, pripravno za vpokojenega župnika, se takoj odda.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Kupil bi Sauggas-motor od 15-18 KS z mlinsko napravo Comercial Agent, kom. pred- uzeče Tuzla, Bosna

Citajte in širite »Slovenca«!

Prodano

Enonadstropno hišo

v kateri je gostilna in trgovina, na prometnem kraju, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7887.

12.000 kg

Ia sladkega sena prodaja Belec, Zg. Otok št. 3, Radovljica.

Vnajem

Lokal

150 m², svetel, suh, v centru, se ugodno odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7993.

Razno

Iščem kupce

za vsakovrstno sadje in zelenjavo na debelo in drobno, kakor tudi vsako količino jabolčnega mošta. Commercial Agent, pre- uzeče Tuzla, Bosna

Pozor gostilničarji!

Domače salame, priznane najboljšie, in polnomasten polemendolski sir nudi I. Buzzolini, Lingarjeva ulica.

Kopalne čevlje

od 20 Din naprej, dobite pri »Luna«, Maribor — Aleksandrova cesta 19. Poštna naročila točna.

Pubasto perje

čisto čobano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštnem povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82 Kemična čistilnica perja

Koruzo za krmo

oddaja naiceneje veletrgovina žita in moka A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

Mali oglasi Slovencu Zajamčeno najpopolnejši uspeh

Direkcija rudnika Velenje, razpisuje za na dan 25. julija 1931 ob 11 dopoldne nabavo:

100 m³ plohov in 8000 kg okrogel. žel. za betoniranje

Pogoji se dobe pri podpisani.

Iz pisarne Direkcija držav. rudnika Velenje.

Izmed sodobnih književnih izdaj so

dr. Ivan Pregljevi izbrani spisi

priznato tako po vsebini kakor po opremi na prvem mestu.

Vsak zvezek stane broširan Din 45 — elegantno vezan Din 60.—.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Rešen je neusmiljene bolezni naš ljubljene

ZDENKO

Njegovo izmučeno trupelce bomo položili k večnemu počitku v petek dne 17. julija ob 17. uri.

V Ljutomeru, dne 16. julija 1931.

Zalujoča rodbina
notarja dr. Stojana

VLAHOV

OKREPLJUJUČI ŽELUDAČNI ELIXIR

ki krepi in zdravi želodec, je edino R. Vlahov odlikovan na vseh svetovnih izločbah. Ime Vlahov z našo etiketo je zaščiteno po vseh državah sveta. Čuvajte se ponarejanj! Tovarnica ustanovljena leta 1861.

Gospodinje, hotelirji in gostilničarji pozor!

Novo praktično hladno in toplo konzerviranje s patentiranim aparatom „BECO“ za konzerviranje

Brezplačno predvajanje od sobote 18. julija do inkl. ponedeljka 20. julija od 4. do 7. ure popoldne v hotelu ŠTRUKELJ, Ljubljana. — Ne pozabite nas posetiti!

Ljudsko knjižnica: iz založništva Jugoslov. knjigarnice v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek: IZPOD GOLICE, 30. Din, vez. 42. Din. — 30. zvezek: Stenklavski: NA POLJU SLAVE, 28. Din, vez. 40. Din. — 31. zvezek: Conan Doyle: IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28. Din, vez. 40. Din. — 32. zvezek: Reimann: ZAGORSKI ZVONOVI, 28. Din, vez. 40. Din. — 33. zvezek: Bridges: NA POMOC, 30. Din, vez. 42. Din. — 34. zvezek: Bruckel: CIRKUSKI OTROK, 28. Din, vez. 40. Din.

Otfrid v. Hanstein:

Strahotno potovanje na luno

Stopali so navzdol, zato so lažje korakali, pa v kljub temu se jim je pot počasneje odsedala. Egon je moral zbrati vse svoje sile, da je našel pravo pot. Ko so pa končno uzrli vitki trup rakete, ki jih je nespremenjena čakala in v polnočnih žarkih svetlo blestela, čeprav je bila še vedno daleč od njih, je vsem bilo, kakor da so doma, da so minile vse nevarnosti, vse skrbi.

Preteklo je natančno šest in dvajset ur, ko so trije do smrti izmučeni potniki končno zopet stali pred raketo in po Egonovem zgledu odložili nahrbtnike.

Egon je tovarišema pomignil, naj še trenutke počakata, vzeli drugo sekuro in od snežne grude odbil za pest debel kosček. Nahrbtnik je pa moral žrtvovati, kajti zmrznil je bil s svojo vsebino v eno neločljivo gmoto.

Prav previdno so splezali v zatvorno cev in se opotekli v kabino, Egon pa je obojna vrata skrbno zaprl.

Ozka kabinica se jim je zdela kakor prijazen dom. Sneli so drug drugemu čelade in se globoko oddahnili, čeprav je bil zrak v kabini zelo pokvarjen. Pa tudi kisikove bombe v čeladah so bile skoraj docela izrabljene, zato so zadnjo uro že prav težko sopli.

Sneli so si umetno kožo in se preoblekli. Precej časa je poteklo, preden so mogli s trudnimi rokami

odpreti konzervne pušice in nekaj pojesti, kar jim je pač prišlo pod roko.

Ali Right in Korus sta se usedla na blazinasto zofo in opazovala Egona pri nenavadnem početju.

Celo med preoblačenjem in med jedjo je ves čas opazoval kosček zmrzlih kristalov snega, ki ga je bil položil na tla.

Zdaj pa je z majhnimi kleščami ščipalkami prijel buciko, jo razbelil, pokleknil ter razžarjeno iglo držal prav previdno nad zmrznjeno gmoto.

»Ne topi se ne, nič vode ne daj!«

Tovariša nista razumela, zakaj ga to tako veseli. Egon je pa buciko še enkrat razbelil, z njo prav hitro potegnil preko ledene grude, nato pa čisto malo še žarečo iglo vtaknil v snežno gmoto.

Zdaj sta planila na noge tudi časnikarja in si prizor ogledovala. Igla namreč ni ugasnila, ampak nasprotno prav svetlo žarela ter začela z modrikastim plamenom izgorevati.

»No, kaj naj pa to pomeni?«

Egona je vsa utrujenost minila. »Rešeni smo! Meteor nam je pokazal pot, kje naj rešitev iščemo. To je namreč sneg iz kisika, zmrznjeni kisik, popolnoma čist kisik, ali saj vodika ni zraven, ker bi se bila sicer gmota stalila v vodo ali pa bi se bil stvaril pokalni plin. Zato smo zaenkrat rešeni.«

Ta trenutek mu je od srca odvalil veliko skrb, živci pa so bili tako zelo srenapeti, da so mu odpovali. Meni nič tebi nič se je zleknil na tla in takoj zaspal. Korus in Američan sta brez besedice sledila njegovemu zgledu. Če bi nekaj minut nato stopil kdo v kabino, bi videl samo pokojne obraze treh oseb, ki lepo udobno spijo.

Niso še pretekle morda niti tri ure, ko plane Američan hipoma pokonci in se začne na vse grlo krohotati. Hahljal se je tako glasno, da se je zbudil Korus in zastrmel vanj.

»Kaj pa je takega?«

»To je vendar prav neverjetno smešno!«

Korus mu gleda v smejoče lice, pa še sam prasne v smeh: »Res, strašno smešno, sijajen dovtip.«

Ko se tako oba kakor za stavo krohotata, spravita še Egona pokonci.

Korus ga potrepja po ramenu: »Človek, bodite dobre volje, veselite se!«

Kot bi trenil se začne smejati še Egon.

Stali so, ker so na utrujenosti pozabili.

Korus pograbi Američana okoli pasu ter se poskuša z njim v malem prostoru zavrteti v najmodernejšem zamorskem plesu, dočim Egon, sicer vedno tako resni Egon, zraven pripeva, s ščipalnimi kleščami pa na električni kuhalni plošči daja takt.

Nekaj časa je stvar šla, mahoma pa sune Korus Američana od sebe. »Saj ste znoreli!«

All Righta oblije rdečica. »Kaj ste rekli, mladič?«

Korus je vidno besnel. »Besedo nazaj, lump! Vi ste vse nesreče krivi!«

»Čakaj, mlečnozobec, lumpa mi boš plačal!«

»Grom in strela, jaz hočem mir!«

Oba se obrneta k Egonu. »Ali zdaj pa še Vi začenjate?«

»Vi nama nimate ničesar ukazovati!«

»Raketa je moja.«

»Kaj še! Mister Allistrova je.«

»Blagovolite brzdati svoj gobec!«